

Handläggare
Sören Bernhardtz
Telefon:08-508 33 579

Till
Utbildningsnämnden
2017-04-06

Yttrande över ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklasser, fritidshem, grundskolor och grundsärskolor

Svar på remiss från Skolinspektionen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till Skolinspektionen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Tony Mufic
Utbildningsdirektör

Karin Hedman
Avdelningschef

Sammanfattning

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat tio ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, grundskola, fritidshem samt grundsärskola läsåret 2017/2018. Nio av ansökningarna avser start av ny verksamhet och en ansökan avser utökning av befintlig verksamhet.

I Stockholms stad finns en ojämförligt hög andel fristående skolor som begränsar sitt mottagande av elever i behov av särskilt stöd och enligt förvaltningen finns en risk för överetablering. Enligt lagstiftningen om tilläggsbelopp är det bara ett fåtal av de elever som har behov av särskilt stöd som skolor ska få tilläggsbelopp för. Om nya skolor bygger sin existens på att få tilläggsbelopp finns det därför en stor risk att de inte kommer att klara ekonomin. Förvaltningen anser att det inte finns skäl att skapa fler skolor i staden som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för utveckling och samordning i samverkan med grundskoleavdelningen och avdelningen för ekonomi och styrning.

Bakgrund

Ansökan om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, fritidshem, grundskola och grundsärskola görs till Skolinspektionen. Ansökningarna remitteras sedan till lägeskommunen för yttrande. Kommunens yttrande ska innehålla en beskrivning av friskoleetableringens ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser för kommunens skolväsende. Beskrivningen ska avse vilka konsekvenser som etableringen kan medföra på lång sikt, cirka fem år från och med starten.

För att Skolinspektionen ska kunna göra en helhetsbedömning om vilka följder en etablering kan medföra bör kommunen bifoga följande:

1. En befolkningsprognos över aktuell åldersgrupp (6-15 år) av elever i kommunen. Prognosen ska minst sträcka sig fem år framåt, men helst tio.
2. En sammanställning över kommunala och fristående förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor och fritidshem i kommunen. Det ska framgå vilka skolor som är fristående respektive kommunala. Av sammanställningen bör både årskurser och elevantal per årskurs i varje skola framgå.
3. En karta som tydligt visar placeringen av de kommunala och fristående grundskolorna samt grundsärskolorna i kommunen.

Det är Skolinspektionens uppgift att bedöma om utbildningen ger de kunskaper och färdigheter som skolan ska förmedla. Skolinspektionen tar i sin bedömning även hänsyn till om utbildningen tillför något nytt till de utbildningar som redan finns i kommunen.

Staden har valt att yttra sig i ett samordnat remissvar¹. Svaret ska vara Skolinspektionen tillhanda senast den 15 april.

¹ Följande ärenden behandlas i yttrandet:

2017:1192, 2017:1076, 2017:1103, 2017:1030, 2017:1194, 2017:1019, 2017:834, 2017:765, 2017:1097, 2017:169.

Ärendet

Ansökningar om godkännande som huvudman

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat tio ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem.

Vid fullt utbyggd verksamhet motsvarar ansökningarna 1 724 elevplatser i grundskolan och 26 i grundsärskolan. En ansökan gäller utökning av verksamheten vid redan befintlig skolenhet. Nio ansökningar avser start av ny verksamhet, men endast i fem anges tydligt var i kommunen etableringen planeras.

Vintertullskolan AB önskar utöka befintlig verksamhet på Södermalm med årskurs 4-6. Skolan har idag årskurs 7-9 och begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd.

Individ och familjeinsatser (IOFI) AB ansöker om nystart av förskoleklass, årskurs 1-9 och fritidshem på Norrmalm. Skolan har en inriktning mot elever i behov av särskilt stöd.

Individ och familjeinsatser (IOFI) AB ansöker om nystart av förskoleklass, grundsärskola årskurs 1-9 och fritidshem på Norrmalm.

Lilla Djurgårdsakademien AB ansöker om nystart i förskoleklass, årskurs 1-3 och fritidshem för elever med dyslexi, dyskalkyli, o/e dyspraxi på Norrmalm.

Kulturama ansöker om nystart för elever i årskurs 4-9 i Skärholmen.

Scandinavian Educational Consultancy AB, Lumia Education AB, Nutida Utbildning AB och Nordiska International School AB ansöker om nystart, men lokaliseringen är oklar.

Nedanstående sammanställning ger en översiktlig bild av 2017 års ansökningar.

Fördelning av elevplatser i 2017 års ansökan

Stadsdelsnämndsområde	Grundskola			Grundsärskola		
	Årskurs	Antal elever	Fritidshem antal elever	Årskurs	Antal elever	Fritidshem antal elever
Södermalm	4-6*	10				
Norrmalm	F-9*	64	40	F-9	13	8
	F-3*	60	60	F-9	13	9
Skärholmen	4-9	540				
Lokalisering ej angiven	F-9	400	50			
	F-6	350	315			
	F-9	200	100			
	F-3	100	80			
Summa		1 724			26	

*Källa: 2017 års ansökningar remitterade till Stockholms stad. * Avser skola med inriktning mot elever i behov av särskilt stöd.*

I bilaga 1 finns en mer utförlig sammanställning av ansökningarna.

Organisation av grundskolan i Stockholm

Grundskola

I staden finns under innevarande läsår totalt 136 kommunala grundskolor och 124 fristående grundskolor (exklusive grundsärskola). Av de fristående grundskolorna är 19 skolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd.

Totalt finns det cirka 98 000 Stockholms elever i grundskolan. Dessa går i kommunens grundskolor, i andra kommuners grundskolor, i fristående grundskolor inom och utanför stadens gränser samt i internationella skolor.

Innevarande läsår går drygt 72 000 elever i Stockholms stads egna grundskolor, vilket är en ökning med 2 746 elever jämfört med föregående läsår. Ökningen sker i alla åldersgrupper, men är störst i förskoleklass.

Antal elever 2014/2015, 2015/2016 och 2016/2017 i stadens grundskolor

	Antal elever		
	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Förskoleklass	8 500	8 543	8 943
Årskurs 1-3	23 400	24 331	25 155
Årskurs 4-6	19 350	19 752	20 614
Årskurs 7-9	16 400	16 676	17 474
Totalt	67 650	69 302	72 186

Källa: Utbildningsförvaltningen

Stadens egna grundskolor bedöms ha lokalkapacitet för cirka 80 400 elevplatser. I förvaltningens lokalförsörjningsplan finns 20 600 ytterligare elevplatser med i planering. År 2025 bedöms antalet elevplatser vara något över 100 000.

Elever i fristående grundskola

Sammantaget går drygt 24 300 Stockholms elever i fristående förskoleklass och grundskola vid skolor belägna dels i staden, dels i annan kommun. Högst andel elever i fristående skolor finns i årskurs 7-9.

Andel, %, elever i fristående grundskola

Årskurs	Läsåret 2014/2015	Läsåret 2015/2016	Läsåret 2016/2017
F-3	18	18	18
4-6	23	26	26
7-9	26	30	31

Källa: Utbildningsförvaltningen

Mellan läsåren 2014/2015 och 2016/2017 har andelen Stockholms elever i fristående skola legat konstant i F-3, ökat något i årskurs 4-6 och i årskurs 7-9 har den största ökningen skett.

År 2016 godkände Skolinspektionen nystart/utökning för tio fristående grundskolor i Stockholms stad. Av dessa kommer knappt hälften att starta verksamhet hösten 2017.

I bilaga 2 a och 2 b finns sammanställningar över samtliga kommunala respektive fristående grundskolor i staden. Där anges elevantal per skola och årskurs.

Organisation av grundsärskolan i Stockholm

Grundsärskola

Våren 2017 är 892 Stockholms elever mottagna i grundsärskolan. Av dessa går 648 elever i stadens skolor, inkluderade i grundskoleklasser eller i renodlade grundsärskoleklasser. Vid 25 av stadens grundskolor finns rena grundsärskoleklasser, men totalt finns grundsärskoleelever vid 68 av stadens skolor. För information om elevantal per skola och årskurs se bilaga 2 c.

Totalt går 207 Stockholms elever mottagna i grundsärskolan i fristående grundsärskolor belägna i staden. Dessutom har 55 elever från Stockholm valt en fristående grundsärskola i en annan kommun. För ytterligare information om antalet Stockholms elever i de fristående grundsärskolorna fördelat per årskurs, i och utanför staden, se bilaga 2 d.

Befolkningsprognos

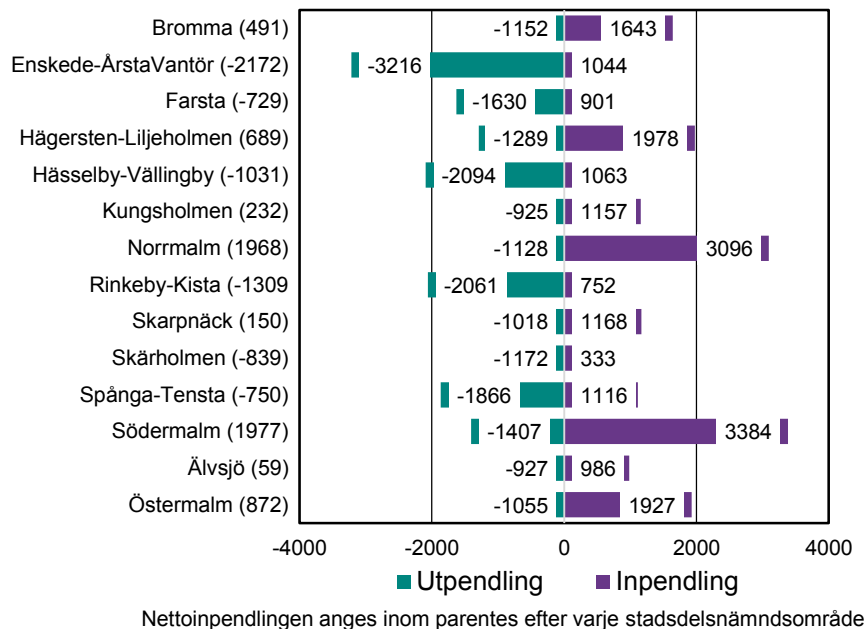
Stockholms befolkning ökar kraftigt. Barn i åldern 6-9 år prognostiseras att öka med drygt 2 400 personer fram till år 2025. Barn i åldern 10-13 år förväntas öka med drygt 3 600 personer och ungdomar mellan 13 och 15 år beräknas öka med cirka 6 000 personer under motsvarande tidsperiod.

Befolkningsökningen beror främst på den stora inflyttningen till staden. I stadsdelsnämndsområdena Hägersten-Liljeholmen, Farsta, Enskede-Årsta-Vantör och Bromma beräknas befolkningen öka mest.

Elevströmmar

I genomsnitt bor cirka 77 procent av Stockholms eleverna i det stadsdelsnämndsområde där de går i skola, men skillnaden mellan stadsdelsnämndsområdena är stora. I Bromma (88 procent), Södermalm (86 procent) och Hägersten-Liljeholmen (84 procent) går flest elever i skolan inom sitt eget stadsdelsnämndsområde. I Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta däremot, går endast 67 procent av eleverna i en skola inom sitt eget stadsdelsnämndsområde. Hur elevströmmarna ser ut i de olika stadsdelsnämndsområdena syns i nedanstående diagram.

In- och utpendling av elever från respektive stadsdelsnämndsområde. Avser både fristående och egen regi 2016.

Källa: Sweco

När det gäller nettopendlingen i elevantal tar alla stadsdelsnämndområdena i innerstaden samt Bromma och Hägersten-Liljeholmen emot fler elever än vad som pendlar ut från dessa stadsdelsnämndsområden. Nettopendlingen är störst i elevantal för Norrmalm och Södermalm. I motsats har Rinkeby-Kista och Enskede-Årsta-Vantör den största nettoutpendlingen sett till elevantal.

Förvaltningens synpunkter

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat tio ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, fritidshem och grundskola/grundsärskola läsåret 2017/2018. Sju av ansökningarna gäller nyetablering av grundskola, en utökning av redan befintlig verksamhet och två godkännande för en nyetablering av fristående grundsärskola. Vid fullt utbyggd verksamhet motsvarar ansökningarna 1 724 elevplatser i grundskolan och 26 i grundsärskolan.

Av de huvudmän som ansökt om nyetablering av grundskola har fyra angett skolplacering och dessa kommer att etablera sig på Södermalm, på Norrmalm och i Skärholmen. I fyra ansökningar om nyetablering av grundskola framgår inte var nyetableringarna kommer att ske, vilket försvårar förvaltningens möjligheter att göra en konsekvensanalys. Förvaltningen avstår därför att yttra sig i

dessa ärenden. De två ansökningar som gäller nystart av grundskolor anger att etableringen ska ske i Husby respektive på Norrmalm.

Förvaltningens synpunkter presenteras först per stadsdelsnämndsområdes, för nyetableringar eller utökning av redan befintlig verksamhet av fristående grundskolor. Därefter redovisas förvaltningens ståndpunkter om nyetablering av fristående skolor med inriktning mot elever i behov av särskilt stöd. Avslutningsvis redovisas förvaltningens synpunkter för nyetablering av grundskolor.

Grundskolor

Skärholmen

Remitterad skola

- Kulturama grundskola

Medborgarskolan Stockholmsregionen ansöker om godkännande för årskurs 4-9. Utbildningen har en estetisk profil riktad mot musikal, musik och sång samt bild och form.

Skärholmen saknar idag skolor med liknande profil som Kulturama. Förvaltningen ställer sig positiv till denna etablering då den tillför ett nytt utbildningsutbud i området.

Lokalisering – ej klar

Remitterade skolor

- Scandinavian Educational Consultancy AB
- Lumia Education AB
- Nutida Utbildning AB
- Nordiska International School AB

I ovanstående fyra ansökningar har huvudmännen inte tydligt angett var i Stockholm etableringen ska ske. Detta förhållande medför att förvaltningen inte kan bedöma konsekvenserna av en etablering.

Skolor med inriktning mot elever i behov av särskilt stöd

Remitterade skolor

- Lilla Djurgårdsakademien

Lilla Djurgårdsakademien AB ansöker om godkännande för en nyetablering av förskoleklass, årskurs 1-3 och fritidshem på Norrmalm. Skolan har en inriktning mot elever i behov av särskilt stöd inom dyslexi, dyskalkyli och dyspraxi. Huvudmannen har i ansökan angett att budgeten baseras enbart på grundbelopp och har inga antaganden om eventuella tilläggsbelopp.

- Vintertullskolan

Vintertullskolan AB ansöker om utökning med årskurs 4-6 med tio elevplatser för elever med mycket speciella behov. Huvudmannen har i ansökan räknat med både grund- och tilläggsbelopp för att finansiera verksamheten.

- IOFI Grundskola

Individ och familjeinsatser AB ansöker om godkännande för en nyetablering av förskoleklass, grundskola årskurs 1-9 och fritidshem med 64 elevplatser. Verksamheten riktar sig till elever med särskilda behov av särskilt stöd. Huvudmannen anger att man ämnar söka tilläggsbelopp för att finansiera verksamheten. Det finns en medvetenhet om att det inte är självklart att en elev beviljas tilläggsbelopp.

I Stockholms län finns, i jämförelse med de andra storstadsområdena och andra delar av landet, ett mycket stort antal fristående skolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd. Huvuddelen av dessa skolor finns i Stockholms län, och ungefär hälften av alla elever i landet som går i sådana skolor bor i Stockholms stad. Enligt förvaltningen finns en risk för överetablering. Dessutom bedömer förvaltningen att det är problematiskt när huvudmän utgår från att tilläggsbelopp kommer att beviljas. Huvudmän för sådana skolor kan inte utgå från att staden och andra kommuner kommer att bevilja tilläggsbelopp för alla elever som tas emot i dessa skolor. Enligt lagstiftningen om tilläggsbelopp är det bara ett fåtal av de elever som har behov av särskilt stöd som skolor ska få tilläggsbelopp för. Om nya skolor bygger sin existens på att de ska få tilläggsbelopp finns det därför en stor risk att de inte kommer att kunna överleva. Förvaltningen anser därför att det inte finns skäl att skapa fler skolor i staden som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd.

Förvaltningen menar att den modell som kommunen tillämpar med undervisning i små grupper på en vanlig grundskola har fördelar gentemot renodlade ”resursskolor”.

Grundsärskolor

Remitterade skolor

- IOFI Grundsärskola

Individ och familjeinsatser AB ansöker om godkännande för en nyetablering av förskoleklass, grundsärskola årskurs 1-9 med 13 elevplatser och fritidshem. Verksamheten kommer att bedrivas på Norrmalm.

- Umma särskola

Umma förskola AB ansöker om godkännande för en nyetablering av förskoleklass, grundsärskola årskurs 1-9 med 13 elevplatser och fritidshem. Verksamheten kommer att bedrivas i Husby.

Förvaltningen bedömer att behovet av grundsärskola i de aktuella stadsdelsområdena redan är tillgodosett.

Övriga synpunkter

Avslutningsvis vill förvaltningen påtala vikten av att Skolinspektionen prövar om de ansökande huvudmännen har säkerställt tillgång till idrottshallar samt erbjuder en utemiljö som tillgodoser elevernas rörelsebehov. Förvaltningen vill också framföra vikten av att etablering av nya skolor bör ske i lokaler som inte exkluderar personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till Skolinspektionen och att beslutet justeras omedelbart.

Bilagor

1. Sammanställning av årets ansökningar.
2. a. Stockholms elever i stadens grundskolor.
b. Stockholms elever i fristående grundskolor i Stockholms stad.
c. Stockholms elever mottagna i grundsärskolan i stadens grundskolor.
d. Stockholms elever mottagna i grundsärskolan i fristående grundskolor i Stockholms stad.
e. Fritidshem
3. Kartor över Stockholms 14 stadsdelsnämndsområden med skolornas placering.
4. Befolkningsprognos över åldersgrupperna 6-9, 10-12 respektive 13-15 år.